

VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ – SCIENTIFIC LIFE

Masa rotundă

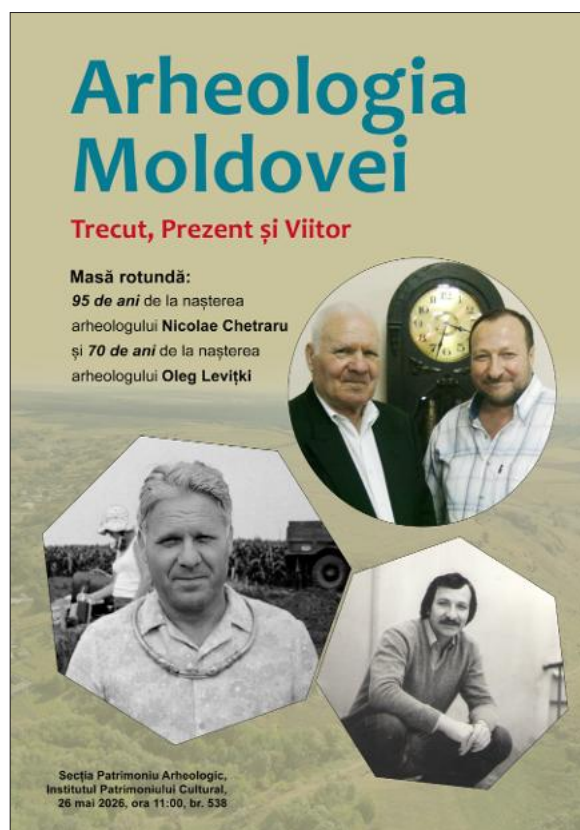
**95 de ani de la nașterea arheologului Nicolae Chetraru,
70 de ani de la nașterea arheologului Oleg Levițki***

Dorința de a învăța nu are limită de vârstă, iar discuțiile în amintirea predecesorilor merită o atenție aparte.

Așa se face, că după o perioadă de timp se revine la seria de manifestări științifice care are ca generic **Arheologia Moldovei: trecut, prezent și viitor**, inițiată și organizată, începând cu 1 aprilie 2014, de Centru de Arheologie din cadrul Institutului Patrimoniului Cultural (Chișinău) [Bacumenco-Pîrnău 2014, 2016; Sîrbu 2015, 2017; Pașenciuc 2019], iar recent, continuată de Secția Patrimoniu Arheologic al aceluiași institut.

Astfel, la 26 mai 2026, a avut loc **Masa rotundă** consacrată împlinirii a **95 de ani de la nașterea arheologului Nicolae Chetraru** (24 octombrie 1931 – 24 noiembrie 2011) și **70 de ani de la nașterea arheologului Oleg Levițki** (26 mai 1956 – 18 mai 2020). Prin această reuniune se continuă activitățile inițiate în scopul omagierii unor cercetători cunoscuți în domeniul arheologiei din Moldova postbelică și din perioada recentă.

Această manifestare a fost deschisă prin cuvintele de salut adresate de către dr. Ion Ursu, Director interimar al Institutului Patrimoniului Cultural; dr.hab. Liliana Condraticova, Secretar științific general al Academiei de Științe a Moldovei; dr.hab., prof. Gheorghe Postică, Șef secție Istorie, Arheologie și Muzeologie al Muzeului Național de Istorie din Moldova și dr. Vlad Vornic, Director al Agenției Naționale Arheologice, remarcând aportul celor două personalități la dezvoltarea cercetărilor arheologice din spațiul dintre Prut și Nistru, totodată fiind relevate anumite aspecte și paliere de relaționare a acestora cu cercetători din țările învecinate.

Programul manifestării, de rând cu momentele de salut, conținea și o serie de comunicări prezentate de cercetători care i-au cunoscut și au lucrat o perioadă de timp împreună.

O primă comunicare intitulată *Nicolae Chetraru: omul de piatră* a fost prezentată de către, Vitalie Burlacu, care pune accentul pe activitatea științifică a cunoscutului cercetător al epocii Paleolitice, datorită căruia au fost descoperite mai multe situri arheologice, o parte dintre care au devenit

* Manifestare realizată în cadrul proiectului: 170101. *Cercetarea și valorificarea patrimoniului cultural construit, etnografic, arheologic și artistic din Republica Moldova în contextul integrării europene* (2024-2027).

etalon pentru epoca menționată – Trinca, Butești, Duruitoarea Veche, Gordinești, Buzdujeni etc. Un aspect al activității sale îl reprezintă colaborarea lui cu specialiștii din domeniul geologiei, palinologiei și paleontologiei, fapt ce i-a permis reconstituiri importante în ceea ce privește modul de viață al

comunităților umane din interfluviul pruto-nistrean în ultima eră glaciară. Acumularea și valorificarea unei bogate colecții de artefacte din piatră și os, au contribuit la o mai bună înțelegere a diverselor aspecte ale evoluției comunităților de vânători din Paleoliticul Superior din această zonă, în special de pe cursul mijlociu al Nistrului. De asemenea, autorul comunicării a scos în evidență importanța publicațiilor monografice ale lui Nicolae Chetradu consacrate epocii Paleolitice, dintre care pot fi menționate *Мерсына. Новое нижнепалеолитическое местонахождение в Молдавии* (Кишинев 1967) (în colaborare); *Памятники эпох палеолита и мезолита. Археологическая карта Молдавской ССР, Выпуск 1* (Кишинев 1971); *Поселение древнекаменного века на северо-западе Молдавии* (Кишинев 1981); *Первобытный человек в гротах Тринка I-III* (Кишинев 1986); *Paleoliticul timpuriu (turma omenească primitivă). Istoria RSS Moldovenești în șase volume. Volumul I* (Chișinău 1988); *Верхнепалеолитическая стоянка Рашков 7* (Кишинев 2007) (în colaborarea). La fel s-a menționat și despre interesele lui Nicolae Chetradu axate pe studierea istoriei arheologiei în Moldova, iar investigațiile sale prin arhivele mai multor țări au adus cititorului informații valoroase despre personalități notorii ale arheologiei pruto-nistrene ca I.C. Suruceanu, N. Moroșanu.

Un interes aparate a fost comunicarea prezentată de Denis Topal, care a avut ca temă *Nicolae Chetradu și arheologia funerară*, în care s-au discutat aspecte din activitatea de teren a cercetătorului, cu accent pe investigația mormintelor tumulare. Arhiva fotografică și schițele de șantier servesc și acum drept sursă importantă pentru reconstituirea ritului funerar practicat de comunitățile preistorice. Bineînțeles, că a atras atenția descoperirea renumitului torques de aur ca rezultat al cercetărilor întreprinse la Dubăsari în anul 1981. Despre care în unele surse putem găsi afirmații *Și azi, arheologii mai învârstă povestesc colegilor mai tineri cum umbla Nicolae Chetradu cu această podoabă inedită în geanta sa* [Mateevici 2011, 395].

Rezultatele cercetărilor întreprinse de către Nicolae Chetradu în complexele funerare sunt reflectate în mai multe articole publicate în reviste științifice sau culegeri, rezumate la conferințe științifice precum și în monografii, dintre care putem menționa *Necropola aristocrației scitice de la Dubăsari (sec. V-IV î.e.n.)* (Chișinău 2001).

O altă comunicare a avut ca temă *Oleg Levițki și paradigma arheologiei moldovenești* în care autorul Ghenadie Sîrbu aduce scurte informații din viața și parcursul științific al cercetătorului. Au fost remarcate cele mai importante momente din perioada de formare a lui Oleg Levițki de la laborant la director de centru, de la îndrumător în procesul didactic la coordonator de doctorat. Cercetătorul Oleg Levițki s-a remarcat pe plan profesional prin muncă depusă în colectarea și analiza unui volum mare de informație care s-a materializat prin susținerea tezei de Doctorat în Istorie (calificativul în rusă *Кандидат исторических наук*) la Institutul de Istorie și a Culturii Materiale din Leningrad (1991) și Doctor Habilitat în

Istorie la Institutul de Arheologie și Etnografie al Academiei de Științe a Moldovei (2002).

Concomitent, în anii de doctorat a continuat să activeze în funcția de cercetător științific în cadrul Secției de Arheologie și Etnografie a AȘM. Revenind la Chișinău, din 1991 până în 1999 a ocupat funcția de cercetător științific superior la aceeași instituție, reorganizată între timp și denumită inițial Institutul de Arheologie și Istorie Veche, apoi – Institutul de Arheologie și Etnografie.

Urmează o perioadă de colaborare științifică fructuoasă cu colegii de breaslă de la Institutul Român de Tracologie din cadrul Ministerului Învățământului din România, condus de distinsul profesor Petre Roman, și de materializare prin numeroase publicații (inclusiv a primelor patru studii monografice, trei dintre care au fost editate la București) a potențialului științific acumulat. În calitate de angajat, din 1994 până în 2002 beneficiază de finanțarea a nouă campanii arheologice, în decursul cărora efectuează investigații la câteva obiective din microzona satului Trinca: *Trinca-Izvorul lui Luca*, *Trinca-Drumul Feteștilor*, *Trinca-La Șanț*.

Cercetătorul Oleg Levițki a publicat, în răstimpul a 36 de ani de activitate, cca 150 de lucrări științifice, inclusiv șase monografii. A condus și coordonat patru proiecte de cercetare (dintre care două internaționale), a participat la realizarea altor trei proiecte (inclusiv unul internațional). Nu în ultimul rând, amintim aici numeroasele conferințe, simpozioane și alte manifestări științifice naționale și internaționale la care a participat. În calitate de profesor, a instruit numeroși studenți, pe unii ghidându-i spre lumea științei prin susținerea acordată în calitate de conducător al tezelor de licență, masterat și doctorat.

Experiența imensă și cunoștințele valoroase au făcut ca Oleg Levițki, de-a lungul timpului, să fie invitat în componența a mai multor seminare științifice de profil, comisii de specialitate, colegii de redacție, membru al Asambleei Academiei de Științe a Moldovei. Toate acestea au făcut ca numele savantului Oleg Levițki să fie binecunoscut atât în țară cât și peste hotare, să devină unul de referință în cercetarea perioadei hallstattiene.

Cu deosebit respect și prețuire, menționăm faptul că cercetătorul, directorul, colegul, profesorul, mentorul Oleg Levițki rămâne pentru noi mai întâi de toate omul onest și responsabil, conștiincios și înțelegător, binevoitor și modest,

care știe să susțină și să încurajeze pe alții cu sinceritate în momentele mai dificile.

Cea de a patra comunicare *Amintiri despre Nicolae Chetraru și Oleg Levițki*, prezentată de Sergiu Bodean (MNIM), a completat cele menționate despre activitatea ambilor cercetători, mai mult ca atât, autorul a dorit să pună accentul pe momentele care au marcat formarea sa sub îndrumarea lui Nicolai Antonovici, la Muzeul Național de Istorie a Moldovei și a lui Oleg Gheorghievici

în cadrul Centrului de Arheologie al Institutului Patrimoniului Cultural.

Ambii cercetători au plecat lăsând în urma lor un bogat patrimoniu scris despre arheologia preistorică din interfluviul Prut-Nistru, noi cei care le urmăm calea în plan profesional nu ne rămâne decât să continuăm cu același succes, poate chiar și mai bine, să promovăm valorile *Patrimoniului Arheologic* atât pe plan național cât și internațional.

Bibliografie

Bacumenco-Pîrnău 2014: L. Bacumenco-Pîrnău, Masa rotundă cu tema „Arheologia din RSSM în anii “40-60 ai sec. XX”. Revista Arheologică X, 1-2, 2014, 308-309.

Bacumenco-Pîrnău 2016: L. Bacumenco-Pîrnău, Masa rotundă „Arheologia Moldovei: trecut, prezent și viitor. 95 de ani de la nașterea arheologului Anna Meliukova și 85 de ani de la nașterea arheologilor Ion Hîncu și Nicolae Chetraru”. Revista Arheologică XII, 1-2, 2016, 335-336.

Mateevici 2011: N. Mateevici, In memoriam Nicolae Chetraru. Tyragetia, serie nouă, vol. V [XX], nr. 1, 2011, 395-400.

Pașenciuc 2019: N. Pașenciuc, Masa rotundă „65 de ani de la nașterea arheologului Victor Sorochin și 60 ani de la nașterea arheologului Anatol Gorodenco”. Revista Arheologică XV, 2, 2019, 162-163.

Sîrbu 2015: L. Sîrbu, Masa rotundă cu genericul Arheologia Moldovei: trecut, prezent și viitor și tema 90 de ani de la nașterea arheologului Avram Nudelman, 85 de ani de la nașterea arheologilor Isac Rafalovici și Pavel Bîrnea, 80 de ani de la nașterea arheologului Vasile Grosu. Revista Arheologică XI, 1-2, 2015, 336-337.

Sîrbu 2017: L. Sîrbu, Masa rotundă „Arheologia Moldovei: trecut, prezent și viitor. 165 de ani de la nașterea arheologului Ion Casian Suruceanu”. Revista Arheologică XIII, nr. 1-2, 2017, 272-273.

Ghenadie Sîrbu